

Gábor Pusztai

Calvinisten en kindertreinen

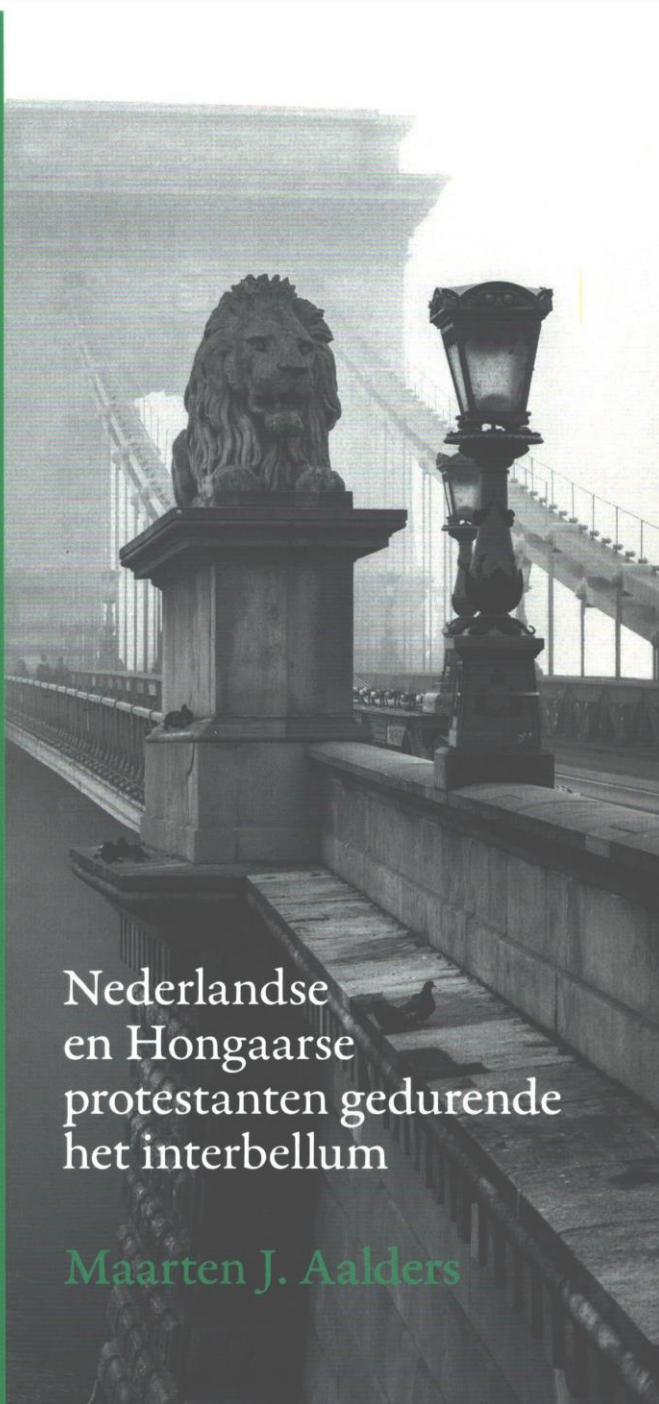
Aalders, Maarten J. *Nederlandse en Hongaarse protestanten gedurende het interbellum*. Amersfoort: Vuurbaak, 2021.

Bij de uitgeverij Vuurbaak in Amersfoort is in 2021 het boek *Nederlandse en Hongaarse protestanten gedurende het interbellum* van de kerkhistoricus Maarten J. Aalders (1954) verschenen. Aalders studeerde theologie aan de VU, was in dienst bij verschillende gemeenten (in Woubrugge en Amstelveen) en promoveerde in 1990. Hij heeft meerdere publicaties op zijn naam staan, zoals bijvoorbeeld *Ethisch tussen 1870 en 1920* (1990), *De komst van de toga* (2001), *Een handjevol verkenner?* (2012), *Heeft de slang gesproken?* (2013), en *Gereformeerden onder elkaar* (2015). In 2016 nam Aalders deel aan een onderzoeksproject van de Vrije Universiteit. Hij onderzocht en digitaliseerde de brieven van de Hongaarse theoloog Jenő Sebestyén in het Ráday Archief in Boedapest. Hier opende zich een nieuw terrein van onderzoek voor de kerkhistoricus en hij hield zich intensief bezig met de Hongaars-Nederlandse (kerkelijke) contacten, vooral in het interbellum. De meest spectaculaire gebeurtenis in deze relatie was de Hongaarse kinderactie die vaak met de term ‘kindertreinen’ wordt aangeduid. Tienduizenden Hongaarse kinderen werden na de Eerste Wereldoorlog per trein naar Nederland (maar ook naar Zwitserland, Zweden, Engeland en België) gebracht en daar opgevangen door gastgezinnen. De bedoeling was dat de kinderen van hun oorlogstrauma zouden bijkomen, aan voldoende voedsel zouden komen, zouden aansterken en tenslotte na een periode van vijf weken zouden zij terugkeren naar hun land van herkomst. Naast het humanitaire doel dat ongetwijfeld werd bereikt, had de kinderactie ook andere effecten.

ADChartasreeks nr 37

Nederlandse
en Hongaarse
protestanten gedurende
het interbellum

Maarten J. Aalders

Het diende als katalysator in de Nederlands-Hongaarse betrekkingen. Dit onderzoeksgebied sprak Aalders aan. Samen met dr. Orsolya Réthelyi, hoofd van de vakgroep Neerlandistiek van de Eötvös Loránd Universiteit (ELTE) te Boedapest stelde Aalders een tweetalige catalogus van een tentoonstelling samen, die Réthelyi in 2018 in Boedapest organiseerde als onderdeel van een internationaal congres dat aan de kindertreinen werd gewijd. Er werd een onderzoeksgroep opgezet waaraan de ELTE (Judit Gera, Orsolya Réthelyi en Roland Nagy), de Universiteit Debrecen (Réka Bozzay en Gábor Pusztai), de KU Leuven (Vera Hajtó en Roeland Hermans) en het Neo-Calvinism Research Institute van de Theologische Universiteit Kampen (Maarten J. Aalders) deelnamen. Het resultaat was een bundel genaamd *De Hongaarse kindertreinen* die in 2020 onder redactie van Maarten J. Aalders, Gábor Pusztai en Orsolya Réthelyi bij de uitgever Verloren verscheen. De Hongaarse kinderactie had in het interbellum verstrekkende gevolgen. Voor de Nederlanders werd Hongarije op de kaart gezet. De samenwerking op het gebied van handel, industrie, toerisme, politiek, cultuur en literatuur werd duidelijk intensiever. Ook de Nederlandse protestantse kerken hadden duidelijk meer contact met de Hongaarse zusterkerk. Dit thema behandelt Aalders in zijn nieuwe boek. Uit het boek blijkt dat Nederlandse protestanten op allerlei manieren hulp boden aan Hongarije en de Hongaarse protestanten. Treinenvol hulpgoederen werden naar Hongarije gestuurd, weeshuizen, gaarkeukens, scholen werden in Hongarije opgericht, een reeks Nederlandse delegaties kwam naar het land der Magyaren dat toen in de ogen van de Nederlanders een exotisch ver land was, een buitenpost, het laatste bastion van het protestantisme in Europa. Aalders deed uitstekend werk. Hij verwerkte tijdens zijn onderzoek talrijke Nederlandse, Engelse, Duitse en Hongaarse gedrukte bronnen en deed onderzoek in Hongaarse en Nederlandse staats- en privéarchieven. Over de sleutelfiguren van de Hongaars-Nederlandse contacten in het interbellum schrijft hij gedetailleerd. Op die manier kan de lezer veel te weten komen over de dochters van de oud-premier Abraham Kuyper, Henriëtte (1870-1933), Johanna (1875-1948) en Catharina (1876-1955) Kuyper, de Nederlandse consul te Boedapest Jan Clinge Fledderus (1870-1946) en de Hongaarse professor theologie Jenő Sebestyén (1884-1950). Op basis van het boek krijgt de lezer een uitstekend overzicht van de contacten van Hongaarse en Nederlandse protestanten in het interbellum, over hun motivatie en de belangrijkste figuren. Zoals bekend, houden de contacten ook tegenwoordig aan. Dus het vervolg van het boek over de betrekkingen tijdens en na de Tweede Wereldoorlog ligt voor de hand. Wij wachten met spanning af.